

## Lietuvas Republikas pieļaujamo zuduma normu analīze

**Naftas produkti**

Lietuvas Republikā ar Enerģētikas ministra 2010.gada 16. jūlija rīkojumu Nr. 1-207 „Par degvielas dabisko zudumu normu apstiprināšanu” (turpmāk – Rīkojums) ir apstiprināts dokuments „Degvielas dabisko zudumu normas” (turpmāk – Dokuments), kurā ir noteikts regulējums attiecībā uz pieļaujamajām maksimālajām zuduma normām, veicot darbības ar degvielu. Rīkojums ir izdots, pamatojoties uz likumu Par akcīzes nodokli.

Rīkojums nosaka degvielas dabīgo zuduma normas, kuras piemēro fiziskas un juridiskas personas, kas nodarbojas ar degvielas ražošanu, pārstrādi, sajaukšanu, uzglabāšanu un transportēšanu.

Rīkojums stājas spēkā 2010. gada 1. augustā.

Dokumenta vispārīgajā daļā ir noteikts, ka degvielas dabisko zudumu apjomu nosaka pēc lielākā degvielas iepildīšanas un (vai) izkraušanas, uzglabāšanas un transportēšanas dabiskā zuduma normas (turpmāk - dabiskā zuduma norma) un mērīšanas instrumentu kļūdas.

Dokumentā ir sniegts galveno terminu skaidrojums. Tā jēdziens „degviela” nozīmē naftas produkti un citi šķidrie produkti, ko izmanto kā degvielu vai kurināmo, „benzīns” - motoru benzīnu, to aizstājējus un piedevas, „dīzeļdegviela” - dīzeļdegvielu, gāzeļļu, to aizstājējus un piedevas, „degvielas dabiskie zudumi” - ir degvielas zudumu apjoms, kas ir saistīts ar degvielas iztvaikošanu un tās adhēziju uz tvertņu (tvertnes) sienām saistībā ar degvielas fizikāli ķīmiskajām īpašībām, no meteoroloģiskajiem apstākļiem un specifiskiem darbības noteikumiem. Degvielas dabisko zudumu normas ir noteiktas atbilstoši gada aukstajam un siltajam periodam. Saskaņā ar Dokumentā noteikto, gada aukstais periods ir periods no oktobra līdz martam, to ieskaitot, bet gada siltais periods ir periods no aprīļa līdz septembrim, to ieskaitot.

Degvielas dabisko zudumu normas ir noteiktas tvertņu uzpildīšanas un (vai) noliešanas darbībām, degvielas uzglabāšanas darbībām un degvielas pārvadājumiem pa dzelzceļu, ar autocisternām un citiem transporta veidiem un uzrādītas 1. tabulā

1.tabula

Degvielas dabisko zudumu normas

Degvielas veids	Laika periods	Uzglabāšanas veids			
		Virszemes cisterna ar peldošu pontonu	Virszemes cisterna bez peldoša pontona	Dzelzceļa vai autocisternas	Apakšzemes tvertnes
Iepildīšana un (vai) noliešana kg/t					
Benzīns	Gada aukstais periods	0,46	1,40		

	Gada siltais periods	0,87	2,61		
Dīzeļdegviela	Gada aukstais periods	0,15			
	Gada siltais periods	0,44			
Citi degvielas veidi	Gada visi periodi	0,5			
Uzglabāšana kg/t mēnesī					
Benzīns	Gada aukstais periods	0,15	0,45	-	0,25
	Gada siltais periods	0,31	0,94	-	0,56
Dīzeļdegviela	Gada aukstais periods	0,05	0,12	-	0,05
	Gada siltais periods	0,10	0,17		0,12
Citi degvielas veidi	Gada visi periodi	0,12			
Pārvadājumi pa dzelzceļu, ar autocisternām un citiem transporta veidiem kg/t					
Benzīns	Gada aukstais periods	0,31			
	Gada siltais periods	0,57			
Dīzeļdegviela	Gada aukstais periods	0,07			
	Gada siltais periods	0,15			
Citi degvielas veidi	Gada visi periodi	0,10			

Saskaņā ar Lietuvas Republikas valdības 2008. gada 10.septembra lēmumu Nr.909 „Dzelzceļa transporta kravu pārvadājumu svara zuduma (dabīgā samazinājuma) normu apstiprināšana” 9turpmāk – Lēmums) ir noteikts sekojošais:

1. Pārvadājumos starp valstīm, kas ir Starptautiskā dzelzceļa pārvadājumiem (COTIF) Līgumslēdzēja puses, saskaņā ar CIM preču pavadzīmē uzrādīto, kravas svara zuduma

(dabiskā samazinājuma) normas tiek noteiktas saskaņā ar starptautisko dzelzceļa pārvadājumu (COTIF) B pielikumu vienoto starptautisko kravu pārvadājumiem

2. Pārvadājumiem starp valstīm, kas ir starptautisko dzelzceļa kravu pārvadājumu nolīguma (SMGS) Līgumslēdzējas puses, saskaņā ar SMGS pavadzīmē uzrādīto, kravu svāra zuduma (dabiskā samazinājuma) normas tiek noteiktas saskaņā ar starptautisko dzelzceļa kravu pārvadājumu nolīgumu (SMGS).

Ar šo lēmumu tiek apstiprinātas kravu svāra zuduma (dabiskā samazinājuma) normas vietējos dzelzceļa maršrutos. Minētās normas, kas attiecinātas uz naftas produktiem, ir uzrādītas 2. tabulā.

2.tabula

Zudumu normas vietējos dzelzceļa pārvadājumos

KN preču kods	Kravas nosaukums	Zudumu (dabiskā samazinājums) norma (kravas masas %)
2710	Naftas eļļas un no bitumenminerāliem iegūtas eļļas, izņemot neapstrādātas eļļas; citur neminēti vai neiekļauti pārstrādes produkti, kas satur 70 % no svāra vai vairāk naftas eļļas vai no bitumenminerāliem iegūtas eļļas, ja šīs eļļas ir pārstrādes produktu pamatsastāvdaļas; eļļas atkritumi	0,58

Saskaņā ar Lēmumā uzrādīto piezīmi bezalkoholiskajiem un alkoholiskajiem dzērieniem (Kombinētās Nomenklatūras pozīcijas kods 2201-2209) zudumu (dabisko samazinājumu) normas nosaka saskaņā ar Zemkopības ministra 2000.gada 25. janvāra rīkojumu Nr. 22 „Etilspirta un alkoholisko dzērienu ražošanas, pildīšanas, uzglabāšanas, iznīcināšanas un transportēšanas maksimālo pieļaujamo zuduma normas”

### Spirta un alkoholisko dzērienu zudumu normas

Spirta un alkoholisko dzērienu dabisko zudumu normas Lietuvas Republikā ir noteiktas Lietuvas Zemkopības ministra 25.01.2000. rīkojumā Nr. 22 „Par etilspirta un alkoholisko dzērienu ražošanas, pildīšanas, uzglabāšanas un pārvadāšanas maksimāli pieļaujamo zudumu apjomu”. Ar minēto rīkojumu tiek apstiprināts dokuments, kurā ir noteiktas maksimāli pieļaujamās zuduma normas spirtam un alkoholiskajiem dzērieniem.

Dokumenta vispārīgajā daļā ir noteikts, ka visi zudumi, kas izriet no ražošanas, uzglabāšanas, tirdzniecības un transporta operācijām, tiek norakstīti tikai balstoties uz faktiski saņemtajiem produkta daudzumiem, bet ne vairāk kā atļauts apstiprinātajās maksimālajās zudumu normās.

Tā kā pētījuma priekšmets neaptver zudumu apzināšanu spirta un alkoholisko dzērienu pārstrādes un ražošanas procesā, tad šajā apskatā tiks uzrādītas spirta un alkoholisko dzērienu pārkraušanas, transportēšanas un uzglabāšanas dabisko zudumu normas, kas noteiktas Lietuvas Republikā saskaņā ar minēto rīkojumu.

#### 1. Etilspirta un alkoholisko dzērienu uzglabāšanas zuduma normas

Nr.	Darbības apraksts	Mērvienība	Novembris – marts	Aprīlis - oktobris
1.	Stacionārās uzglabāšanas tvertnēs:	Svars mēnesī 1m <sup>2</sup>		
	- uzglabāšana slēgtā veidā	iztvaikošanas virsmas	0,008	0,024
	- uzglabāšana atklātā veidā		0,016	0,065
2.	Uzglabāšana metāla mucās	% no mēnesī uzglabājamā apjoma	0.090	0.100
3.	Pārsūkņēšana (cisterna – cisterna, cisterna – mērtrauks, mērtrauks – cisterna, tvertne –tvertne):	% no pārsūkņētā apjoma		
	- ar sūkni		0,017	0,025
	- ar gravitācijas spiedienu (paštece)		0,010	0,020
4.	Pārlejot no mērtrauka uz dzelzceļa vai autocisternu, pārkraušanas rezervuārā:	% no pārsūkņētā apjoma		
	- ar sūkni		0,027	0,053
	- ar gravitācijas spiedienu (paštece)		0,025	0,040
5.	Izlejot no dzelzceļa cisternas mērtraukā vai tvertnē:	% no pārsūkņētā apjoma		
	- ar sūkni		0,060	0,100
	- ar sifonu		0,040	0,060
	Izlejot no autocisternas uz mērtrauku vai no pārkraušanas stacijas esošajām cisternām uz dzelzceļa cisternām:	% no pārsūkņētā apjoma		
	- ar sūkni		0,027	0,053
	- ar sifonu		0,25	0,040
6.	Metāla tvertņu piepildīšana no mērtrauka vai izlejot no metāla tvertnēm uz mērtrauku, cisternu vai rezervuāru	% no pārsūkņētā apjoma	0,080	0,090
7.	Pārļiešana ceļā no vagona – cisternas uz citu vagonu cisternu, vai uz rezervuāru (avārijas gadījumā)	% no pārsūkņētā apjoma	0,060	0,100
8.	Transportējot autocisternās:	% no pārvadātā apjoma		
	- 0.5 – 50 km		0,020	0,030
	- virs 50 km, 0.0007 uz		0,060	0,070

	katru km, bet ne vairāk kā			
9.	Pārvadājot dzelzceļa vagonā – cisternās katrā diennaktī (pieliešanas un izliešanas dienas summējot un uzskaitot kā vienu diennakti:	% no pārvadātā apjoma		
	- cisternās 20 t tilpumā		0,125	0,140
	- cisternās 50 t tilpumā		0,240	0,280
	- cisternās 60 t tilpumā		0,280	0,300
10	Pārvadājot metāla mucās pa dzelzceļu, ar auto vai ūdens transportu:	% no pārvadātā apjoma		
	diennaktī		0,010	0,015
	visā ceļā ne vairāk kā		0,100	0,15

#### Piezīme

Norādītās normas ir maksimāli pieļaujamas un piemērojamas visiem spirta produktiem: jēlspirtam, rektificētam etilspirtam, etilspirta aldehīdu frakcijai un fūzeļiem (sīveļļām). Etilspirts ir norakstāms tikai faktisko zudumu apmērā.

2. Vīna pusfabrikātu, vīna, konjaka spirta, brendija, viskija spirta un viskija pieļaujamās zudumu normas, pārvadājumiem pa dzelzceļu, ar autotransportu un ūdens transportu

#### 2.1. Vīna un vīna pusfabrikātu transportēšanas zudumu normas

Nr.	Transporta un iepakojuma veids	Zudumu norma % no iekrautā apjoma	
		Par katru dienu atsevišķi	Neatkarīgi no laika ceļā
1.	Ozolkoka mucās, pārvadājot ar dzelzceļa vai ūdens transportu ieskaitot iekraušanu un izkraušanu, bet ne vairāk kā 0,23% visā pārvadājumu laikā	0,025	-
2.	Metāla mucās, pārvadājot ar dzelzceļa vai ūdens transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu	0,007	-
3.	Pārvadājot ar dzelzceļa cisternām vīnvedēju kuģiem jūras pārvadājumos	0,0045	-
4.	Ozolkoka mucās, pārvadājot ar auto transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu	-	0,08
5.	Metāla mucās, pārvadājot auto transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu, bet ne vairāk kā 0,013% visā pārvadājuma laikā	0,007	-
6.	Pārvadājot autocisternās		0,039

13.2. Vīna un vīna pusfabrikātu iekraušanas un izkraušanas zudumu normas transportlīdzekļos

Nr.	Darbības apraksts	Mērvienība	Zudumu norma
1.	Pārliešana no mērtrauka dzelzceļa un autocisternās	% no pārkrautā apjoma	0,064
2.	Izkraušana no dzelzceļa un autocisternām	% no pārkrautā apjoma	0,070
3.	Mucu piepildīšana vai mucu noliešana saņēmēja tarā	% no pārkrautā apjoma	0,100

2.3. Konjaka spirta, brendija, viskija spirta, viskija zudumu normas transportējot ar dažādiem transporta veidiem

Nr.	Transporta un iepakojuma veids	Zudumu norma % no iekrautā apjoma	
		Par katru dienu atsevišķi	Neatkarīgi no laika ceļā
1.	Ozolkoka mucās, pārvadājot ar dzelzceļa vai ūdens transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu, bet ne vairāk kā 0,24% visā pārvadājumu laikā	0,030	-
2.	Metāla mucās, pārvadājot ar dzelzceļa vai ūdens transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu	0,007	-
3.	Pārvadājot ar dzelzceļa cisternām	0,0055	-
4.	Ozolkoka mucās, pārvadājot ar auto transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu	-	0,100
5.	Metāla mucās, pārvadājot auto transportu, ieskaitot iekraušanu un izkraušanu, bet ne vairāk kā 0,08% visā pārvadājuma laikā	0,008	-
6.	Pārvadājot autocisternās		0,044

2.4 . Konjaka spirta, brendija, viskija spirta un viskija iekraušanas un izkraušanas zudumu normas transportlīdzekļos

Nr.	Darbības apraksts	Mērvienība	Zudumu norma
1.	Iepildīšana no mērtrauka dzelzceļa un autocisternās	% no pārkrautā apjoma	0,072
2.	Izkraušana no dzelzceļa un autocisternām	% no pārkrautā apjoma	0,087
3.	Mucu piepildīšana no mērtrauka vai mucu	% no pārkrautā	0,110

	noliešana saņēmēja tarā	apjoma	
4.	Uzsūkšanās ozolkoka mucās, pārvadājot tās	% no pārkrautā apjoma	0,300